

WARMTE EN BEGRIP HELPEN DRIFTIGE PEUTER

Agressie is in de peuterleeftijd, ook wel de 'terrible two's' genoemd, geen vreemd verschijnsel. Toch kan het leiden tot probleemgedrag op latere leeftijd. Ouders die hun peuter warmte geven en inlevingsvermogen tonen, halen het grootste risico weg, stelt pedagoog Chantal van Aken (Universiteit Utrecht) in haar promotieonderzoek.

De ontwikkeling van agressief en druk gedrag van peuters is een optelsom van opvoeding, het temperament van het kind en de persoonlijkheid van ouders, concludeert Van Aken. Ze deed daarvoor onderzoek onder 117 jongetjes en hun ouders.

Gedragsproblemen komen bij meisjes niet voor?

Chantal van Aken: „Bij jongens komen agressief en opstandig gedrag vaker voor dan bij meisjes. Ook blijkt uit andere onderzoeken dat dat gedrag bij jongens een grotere voorspellende waarde heeft. Dat betekent dat de kans dat jongens het probleemgedrag ook op latere leeftijd vertonen, veel groter is dan bij meisjes. Daarom heb ik me in mijn onderzoek gericht op de oorzaak van probleemgedrag bij jongens.”

Hoe komt het dat probleemgedrag bij jongens zoveel hardnekkiger is?

„Dat is moeilijk te zeggen op basis van mijn onderzoek. Het zou kunnen dat er bij jongens vaker patronen ontstaan. Hoe langer ze in problematisch gedrag zitten, hoe moeilijker het voor ze is om daaruit te komen en hoe kleiner de kans is dat dat gedrag zich gunstig ontwikkelt.”

Om wat voor gedrag gaat het?

„Gedrag dat andere mensen kunnen zien, naar buiten gericht gedrag. Aandachtsproblemen, zoals niet stil kunnen zitten, een slechte concentratie. En agressie, zoals vechten, opstandigheid en spullen vernielen.”

Een beetje driftbui hoort toch bij de peuterleeftijd?

„Driftbuien komen inderdaad veel voor en zijn heel gewoon. We noemen de peuterleeftijd niet voor niets de 'terrible two's'. Op die leeftijd ontwikkelen kinderen een eigen wil, gaan doelen stellen. Als ouders dan juist grenzen opwerpen, zorgt dat voor veel frustratie bij een peuter en dat uit hij door agressie.”

Wanneer moeten ouders zich zorgen maken?

„Als ze het idee hebben dat hun peuter buitensporig veel meer probleemgedrag laat zien dan leeftijdsgenootjes. Ook is het goed om te weten dat peuteragressie doorgaans toeneemt tot het derde levensjaar. Daarna wordt het bij de meesten minder. Ouders van kinderen bij wie dat niet gebeurt, zouden advies of hulp kunnen vragen.”

Want hun kinderen zijn de boeven van straks?

„Boeven? Dat weet ik niet. Feit is wel dat deze kinderen een verhoogd risico lopen op bijvoorbeeld spijbelgedrag en schooluitval.”

Hoe ga je om met de agressie van een peuter?

„Elk kind is anders en één opvoedingsstijl kan voor elk kind anders uitpakken. Maar een tik voor de billen is uiteindelijk niet de oplossing. Hoe vaker een kind een tik krijgt, hoe groter de

kans dat hij later zelf fysiek agressief gedrag vertoont. Met een tik geef je het verkeerde voorbeeld."

Wat werkt wel?

„Consequent zijn is heel belangrijk, net als voorspelbaarheid. Een peuter moet weten wat hij aan je heeft. Warmte bieden, samen leuke dingen ondernemen. En heel belangrijk: begrip tonen voor wat er in hem omgaat."

Dat werkt voor elke driftkikker?

„Welke methode het beste werkt, is afhankelijk van hoe de ouders in elkaar steken en het temperament van het kind. Bij een kind dat ongeduldig is en snel gefrustreerd raakt, kun je met warmte een hoop ellende voorkomen, warmte compenseert zijn moeilijke temperament."

En met dit 'recept' kunnen alle ouders uit de voeten?

„Vooraf emotioneel stabiele ouders blijken het beste de grillen van een peuter te kunnen opvangen. Moeders die angstig en bezorgd in het leven staan, geven hun kinderen vaak minder warmte en vinden het moeilijk om consequent te zijn in hun opvoeding."

Vaders gaan vrijuit?

„Integendeel. Juist in de peuterleeftijd gaan vaders een steeds grotere rol spelen in de ontwikkeling van een kind. De meesten hebben het idee dat ze met oudere kinderen meer kunnen dan met een baby en daardoor neemt de betrokkenheid van vaders bij de opvoeding vaak toe."

Hoe verandert dat?

„Als kinderen de peuterleeftijd naderen, zie je dat vaders met ze gaan stoeien. Dat ruwe spel is heel belangrijk, omdat kinderen erdoor leren emoties als boosheid en frustratie te reguleren. Wie dat kan, reageert later minder snel met agressie."

Vader is de belangrijkste ouder voor de ontwikkeling van een peuter?

„Hij is heel belangrijk, en ik vind het een gemis dat er nog maar weinig onderzoek is gedaan naar zijn rol. Ik pleit daarom voor meer onderzoeken naar de vaderrol, zeker nu vaders steeds meer tijd met hun kinderen doorbrengen, doordat moeders meer gaan werken. Maar geen van beide ouders is de belangrijkste. Regels en structuur heeft een peuter nodig van allebei."

© 2007 Mandy Pijl